

قواعد تفسیر قرآن کریم

فصل اول | بخش اول

بیان مقدمات و آشنایی با تفسیر

خلیل عقیلی فرج

k.aghili.f@chmail.ir

مباحث مربوط به این فایل

◀ جایگاه قرآن در زندگی اجتماعی

◀ ضرورت تفسیر قرآن

◀ معنای تفسیر و قواعد تفسیر

◀ تفسیر در روایات

◀ مباحث هرمنوتیکی «» معنای هرمنوتیک ، برخورد هرمنوتیکی با قرآن

جایگاه قرآن در زندگی اجتماعی

- بر اساس براهین عقلی، خداوند آفریننده انسان است و از همه جوانب جسمی و روحی او کاملاً آگاه است.
- خداوند نسبت به انسان ها بغض و کینه ای ندارد تا آن ها را بی دلیل در انجام واجبات به زحمت بندازد یا از انجام محرمات محروم نماید. خداوند خواستار رشد و هدایت انسان هاست و همه نیاز های آنها را در این راستا در قالب وحی ارسال نموده است.
- در نتیجه عقل حکم می کند که انسان تابع اوامر و نواهی خداوند متعال در قرآن کریم و بیان معصومین علیهم السلام (به عنوان مفسران واقعی قرآن) باشد.

ضرورت تفسیر قرآن

- خداوند متعال در قرآن کریم بر اساس روش مکالمه و تفهیم و تفاهم عقلا سخن گفته است.
- در موارد فراوانی برای فهم دقیق تر منظور گوینده کلام، ضروری است به قرائن و اهرم های دیگری رجوع کنیم.
- گاهی اوقات در فهم دقیق تر منظور خداوند در بیان آیات وحی نیز لازم است به قرائن دیگری مانند زمان و مکان نزول آیه، روایات، مخاطب آیه و ... دقت شود.

معنای تفسیر

- ما در **تفسیر** به دنبال فهم مراد استعمالی (معنای متن) و مراد جدی (مقصود اصلی) خداوند متعال بر مبنای ادبیات عرب و اصول عقلایی محاوره هستیم.
- **قواعد تفسیر** دستورالعمل هایی هستند که برای تفسیر قرآن بر مبنای مبانی متقن عقلی، نقلی (روایات معتبر) و عقلایی (روش افراد عاقل جامعه) که با وجود آنها تفسیر ضابطه مند و خطا کاهش می یابد.
- عدم رعایت قواعد تفسیر باعث **تفسیر به رأی** خواهد شد که معصومین علیهم السلام به شدت از آن منع کردن اند.

قال النبی(ص): مَنْ فَسَّرَ الْقُرْآنَ بِرَأْيِهِ فَلْيَتَّبِعُوا مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ.

تفسیر در روایات

- پس از آیات قرآن کریم، روایات معصومین (علیهم السلام) مهم ترین منبع تفسیر به شمار می آید.
- خداوند در قرآن کریم پیامبر اکرم (صلی الله علیه وآله وسلم) را تبیین کننده قرآن معرفی کرده است: «وانزلنا الیک الذکر لتبیین للناس ما نزل الیهم ولعلهم یتفکرون» (نحل/۴۴)
- افراط در نقش روایات در تفسیر قرآن «»» اخباریون
- تفریط در نقش روایات در تفسیر قرآن «»» خلیفه اول تا حدود یک قرن

هرمنوتیک و تفسیر

- هرمنوتیک دارای معانی وسیع بوده ولی به طور خلاصه غالباً قائلان به برداشت های هرمنوتیکی معتقدند که هر برداشتی از هر نشانه معناداری (مانند آیات قرآن) صحیح است و هیچ تفسیر و فهمی از فهم دیگر برتر و ارجح نیست (صراط های مستقیم)
- نقد هرمنوتیک در مقابل روش تفسیری

التماس دعا

